

Հայ ժողովրդի պատմության ժամանակագրություն

1939 **հունիս 20** Կազմակերպվում են ՀԽՍՀ ավտոմոբիլային տրանսպորտի, մսի և կաթի արդյունաբերության ժողովրդական կոմիսարիատներ:

սեպտեմբեր 15 Սկսվեց «Սասունցի Դավիթ» էպոսի 1000-ամյակի տոնակատարությունը:

հոկտեմբեր 20 Մոսկվայում բացվում է հայկական արվեստի տասնօրյակը:

1940 **մարտ 26** Շահագործման է հանձնվում Երևանի Ս. Ս. Կիրովի անվան սինթետիկ կաուչուկի գործարանը:

հոկտեմբեր 6 Բացվում է Երևանի բուսաբանական այգին:

նոյեմբեր 24 Հիմնադրվում է Երևանի կենդանաբանական այգին:

նոյեմբեր 24 Տեղի է ունենում Վ. Ի. Լենինի հուշարձանի հանդիսավոր բացումը Երևանի Լենինի հրապարակում:

1941 **ապրիլ 30** Երևանում վախճանվեց ՀԽՍՀ ժողովրդական նկարիչ Փանոս Թերլեմեզյանը: (Ծնվ. 1865թ.-ին):

մայիս 10 Մոսկվայում սկսվում է հայ գրականության տասնօրյակը:

մայիս 25 Տեղի է ունենում Մոսկվայի համամիութենական գյուղատնտեսական ցուցահանդեսի հայկական տաղավարի հանդիսավոր բացումը:

հունիս 22 Նազիական զերմանիան հարձակվեց Խորհրդային Միության վրա: Սկսվեց Խորհրդային Միության Հայրենական մեծ պատերազմի:

դեկտեմբեր 1 Երևանում կազմավորվում է 89-րդ հայկական հրաձգային դիվիզիան՝ գնդապետ Սիմոն Զաքյանի հրամանատարությամբ:

1942 **հունվար 11** Կերչի թերակղզում մարտական իրադրության մեջ ձևավորվում է 390-րդ հայկական դիվիզիան՝ գնդապետ Ս. Զաքյանի հրամանատարությամբ:

Հայաստանում գտնվող 409-րդ դիվիզիան, համալրվելով հայ ռազմիկներով ու սպաներով, դառնում է հայկական դիվիզիա՝ Ա. Վասիլյանի հրամանատարությամբ:

մարտ 21 Երևանում մահացավ բանաստեղծ Վահան Միրաքյանը: (Ծնվ. 1866թ.-ին):

ապրիլ 13 Հայաստանում ձևավորվում է 408-րդ հայկական հրաձգային գումարտակը:

օգոստոս 15 Երևանից ռազմաճակատ մեկնեց 89-րդ հայկական հրաձգային դիվիզիան:

սեպտեմբեր 21 Հայկական 89-րդ հրաձգային դիվիզիան Գրոզնու տակ մարտական գործողություններ է սկսում գերմանա-ֆաշիստական զավթիչների դեմ:

հոկտեմբեր 1 408-րդ հայկական հրաձգային գումարտակը արյունահեղ մարտեր է մղում գերմանա-ֆաշիստական զորքերի դեմ Նովորոսիյսկի, ապա Տուլապետի շրջաններում:

1943 **մարտ 30** Տեղի է ունենում

Խորհրդային Միության հերոս Նելսոն Ստեփանյանի հանդիպումը Երևանի աշխատավորների հետ:

ապրիլ 22 Երևան է ժամանում Ստալինգրադի պաշտպանության մասնակից 51-րդ գվարդիական դիվիզիայի (նախկին 76-րդ հայկական դիվիզիա) պատվիրակությունը:

հունիս 20 Երևանում մահացավ ՀԽՍՀ ժողովրդական դերասանուհի Արուս Ոսկանյանը: (Ծնվ. 1889 թ.-ին):

սեպտեմբեր 16 Գերմանական զավթիչների դեմ մղված մարտերում զոհվեց Խորհրդային Միության հերոս Հունան Ավետիսյանը: (Ծնվ. 1914 թ.-ին):

հոկտեմբեր 9 Թամանյան թերակղզու ազատագրման համար մղված մարտերում առավել աչքի ընկնելու համար, Գերագույն գլխավոր հրամանատարության հրամանով, 89-րդ հայկական հրաձգային գումարտակին շնորհվում է Թամանյանի կոչում:

նոյեմբեր 29 Հայկական ԽՍՀ գիտությունների ակադեմիայի հանդիսավոր բացումը:

1944 **հունվար 8** 409-րդ հայկական դիվիզիան մասնակցում է Ռկրախնայի Կիրովոգրադ քաղաքի ազատագրմանը, որի համար Գերագույն գլխավոր հրամանատարի հրամանով կոչվում է Կիրովոգրադյան:

փետրվար 21 Իր մարտական ընկերների հետ Փարիզում գնդակահարվեց ինտերնացիոնալ պարտիզանական ջոկատի հրամանատար, կոմունիստ, բանաստեղծ Միսակ Մանուշյանը:

մարտ 16 ՀԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի սեսիան որոշում է ընդունում ՀԽՍՀ պաշտպանության և ՀԽՍՀ արտաքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատներ կազմակերպելու մասին:

մարտ 18 Մարտաշարք է մտնում «Սասունցի Դավիթ» տանկային շարասյունը, որը կառուցվել էր արտասահմանյան հայերի հավաքած միջոցներով:

ապրիլ 19 ՀԽՍՀ ժողովրդական կից ստեղծվում է ճարտարապետության գործերի վարչություն:

օգոստոս 19 ԽՍՀՄ Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագիրը՝ Սերգեյ Խուլոյակովին (Արմենակ Խանֆերդյանց) ավիացիայի մարշալի կոչում շնորհելու մասին:

սեպտեմբեր 25 Երևանում մահացավ անվանի հայագետ, ակադեմիկոս Մանուկ Աբեղյանը: (Ծնվ. 1865թ.-ին):

հոկտեմբեր 7 Երևանում մահացավ ՀԽՍՀ ժողովրդական արտիստ և գրող Միքայել Մանվելյանը: (Ծնվ. 1877թ.-ին):

նոյեմբեր 20 Հիմնադրվում է արտասահմանի հետ մշակութային կապի հայկական ընկերությունը (ԱՕԿՍ):

նոյեմբեր 29 Հանդիսավոր կերպով բացվում են Լոռու և Աղյամանի (Մարտունու շրջան) ջրանցքները:

(Շարունակելի)

Վախճանվել է Սիլվա Կապուտիկյանը

Երեւանում 87 տարեկան հասակում վախճանվել է հայտնի բանաստեղծուհի, հրապարակախոս եւ հասարակական գործիչ Սիլվա Կապուտիկյանը: Նրա ստեղծագործությունները, որոնք սիրված են Հայաստանում եւ Սփյուռքում, թարգմանվել են աշխարհի բազմաթիվ լեզուներով: Սիլվա Կապուտիկյանը ակտիվորեն մասնակցել է Հայաստանի հասարակական կյանքին, հրապարակային ելույթներ ունեցել դարաբաղյան շարժման ժամանակ:

2004 թվականի ապրիլի 13-ի դեպքերից հետո, երբ Հայաստանի իշխանությունները բռնի ուժով ցրեցին խաղաղ ցույցը Բաղրամյան պողոտայում, Սիլվա Կապուտիկյանը ի նշան բողոքի հետ վերադարձրեց իրեն շնորհիվ «Մետրոպ Մաշտոց» շքանշանը: Բանաստեղծուհու հուղարկավորությունը կազմակերպելու համար ստեղծվել է կառավարական հանձնաժողով՝ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի գլխավորությամբ:

Սիլվա Կապուտիկյանի հուղարկավորությունը տեղի կունենա Երեւանի Կոմիտասի անվան այգու պանթեոնում:

Անվանի բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանի մահվան կապակցությամբ ցավակցական ուղերձ է հղել նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը:

Ուղերձում ասված է. «Մեծ ցավով տեղեկացա անվանի բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանի մահվան մասին:

Սիլվա Կապուտիկյանը հայ նորագույն գրականության ամենաականավոր ներկայացուցիչներից է, որի գեղարվեստական եւ հրապարակախոսական ստեղծագործությունները տասնամյակներ շարունակ ուղեկցել են ինչպես հայ, այնպես էլ օտարազգի ընթերցողին: Թե՛ հայրենիքում, թե՛ սփյուռքում նա մեծ ժողովրդականություն էր վայելում՝ իբրեւ իր երկրի ու ժողովրդի ճակատագրով մտահոգ մտավորական:

Սիլվա Կապուտիկյանի վախճանը մեծ կորուստ է մեր գրական ու հասարակական կյանքում: Իմ անկեղծ

ցավակցությունն են հայտնում բանաստեղծուհու հարազատներին եւ նրա արվեստի բազմահազար երկրպագուներին»:

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿՅԱՆ 06.11.2005

ԳՐՅԱՏԵՎԵԼՈՒ Է ՀԱՎԵՐԺ

Նա մեր ստեղծագործական միության լավագույն անդամն էր՝ արտահայտության ամենաընդգրկուն, համապարփակ առումով:

Սիլվա Կապուտիկյանը մեր իրականության խիղճն էր ու ոգին, որ հայրենամովիրության հավատամքին հավատարիմ մնաց ժամանակների բոլոր վայրիվերումների ընթացքում:

Մենք՝ հայ լրագրողներս, Սիլվա Կապուտիկյանի գործընկերները, խորապես սգալով հայ մեծ հրապարակախոսի անդառնալի կորուստը, մեզ սփոփում ենք այն իրողությամբ, որ նրա ահռելի, անչափելի ժառանգությունը՝ հայ մշակույթի ամենաշենշող փայլատակուններից մեկը, շարունակելու է ապրել, գոյատևել:

Ապրելու է, գոյատևելու է այնքան, որքան հայ ժողովուրդը:

Այսինքն՝ հավերժ:

Հայաստանի ժուռնալիստների միություն

ՎՇՏԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Մեծ բանաստեղծուհի, հայ ժողովրդի արժանավոր դուստր Սիլվա Կապուտիկյանի մահվան կապակցությամբ Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միությունը վշտակցում է համայն հայությանը՝ ի Հայաստան եւ ի սփյուռք, եւ ցավակցում բանաստեղծուհու որդուն՝ քանդակագործ Արա Շիրազին, ինչպես նաեւ մյուս հարազատներին ու բարեկամներին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԵՔԵՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԵՐՆԱԳԻՐՆ ԻՆՔՆ Է՝ ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿՅԱՆ

Այսօր՝ տխուր ու ցավալի վերնագիր: Երեկ եւ 87 տարի, գրեթե ամբողջ 20-րդ դարաշրջանում՝ հպարտություն պատճառող վերնագիր մայր հայրենիքում եւ ի սփյուռք աշխարհի ապրող հայերիս համար: Իսկ վաղը, որ յուրաքանչյուր գրողի ամենադաժան ժամանակն է՝ լի գրական բարձր ու խստագույն չափանիշների անխուսափելի կիրառությամբ, հույսի վերնագիր, որ նա կշարունակի

իր սիրտ ու մտքի տագնապներով, որոնք վերֆիզիկական են, մնալ ներկա ու գալիք ընթերցողներին սիրելի եւ նրանց հետ անցնել հարազատ ժողովրդի գոյատևության դժվարին ճանապարհը: Արդեն իսկ վերնագրի այս երեք չափունները խոսում են Սիլվա Կապուտիկյան երեւութի ծանրակշիռ կարեւորության մասին թե մեր վերջին տասնամյակների հասարակական կյանքի պատմության մեջ եւ թե գրականության անդաստանում:

Գրասեղանիս տիկին Սիլվայի, որին լիաձայն կոչում էինք Մեծ տիկին, այս տարի հրատարակված գիրքն է՝ «Վերջին զանգ», որ մի քանի օր առաջ ստացել եմ անձամբ նրանից: Նկատեցի. տիկին Սիլվա, վերնագիրը սխալ է, ինչո՞ւ վերջին... 87 տարեկան երեխայի պես ժպտաց, հետո տխրեց, ապա դարձյալ ժպտաց, (վկա՝ Պերճ Զեյթունցյանը).- դե, 60 գրքերիցս գոնե մեկը պե՞տք է լինի վերջինը, չէ՞...
- Ոչ, - ասացի ես: Ցավոք սրտի, ես սխալվեցի, նա ճիշտ եղավ:

Ընդհանրապես, քիչ գրողներ կան՝ բոլոր գրականություններում, որոնց երկերն ուղղակիորեն հարաբերում են հասարակական կյանքի ալիքներին, վերջիններս էլ՝ նրա ստեղծագործությանը: Այսօր եւ այստեղ գեղագիտական բանավեճ չանենք՝ այս փոխադարձ ներթափանցումը լա՞վ է, թե ոչ:

Ես ընդամենը նշում եմ գրողական խոսքի այս տեսակը, որը եւ Սիլվա Կապուտիկյանինն է: Իբրեւ ժողովրդյան գրող՝ հոգու մատը հասարակական զարկերակի՝ նրա ցավերի, տագնապների, ողբերգությունների վրա, նա մեր նորագույն գրականության մեջ բացառիկ-գլխավոր տեղ ու ներակատարում ունի եւ շարունակում է Աբովյանից մինչեւ Պարոնյո Սեւակ ձգվող այն ճանապարհը, որի գրողները չներփակվեցին գուցե գայթակղիչ փողոսկրյա աշտարակում եւ մնացին «Հայոց լեռներում, Դըժար լեռներում, Արնոտ լեռներում, Սուգի լեռներում»:

Նկատե՞լ եք, այսօր որքան են շատացել հայրենասերները, բայց... խոսքով եւ ոչ գործով ու գործողությամբ, կուրծք ծեծող հայրենասերներ, որոնց հայրենիքը իրենց պալատ առանձնատունն է, այգին՝ շատրվանով ու արծաթափայլ եղեւնիներով: Սիլվա Կապուտիկյանը իսկական հայրենասեր էր, հայրենիք ու ժողովուրդ սիրող, նրանց մեծ մվիրյալն ու ծառան: Նա եղավ խղճի ու ճշմարտության խորհրդանիշ՝ մեր անխիղճ ժամանակներում, ժողովրդի ու հայրենիքի դատապաշտպան թե արտաքին եւ թե ներսի դատավարություններում, նրա բանաստեղծական ու հրապարակախոսական բառը մի ամբողջ գործի ուժ ուներ, եւ եթե չէր հաղթում՝ մեղքը նրանը չէր, այլ մեր խուլ ու հարմարվողական լսողությանը:

Համոզված եմ արտահայտած կլինեմ համայն հայության վերաբերմունքը. Սիլվա Կապուտիկյանը հեռանում է, Սիլվա Կապուտիկյանի զանգերը երկար են դողանջելու հայոց գրականության եւ հայ ժողովրդի պատմության քառուղիներում:

ՆՈՐԱՅՐ ԱՐԱՆՅԱԼ

Տեղական

ԹԱԳԱՎՈՐԱՆԻՍԸ ԿՂԱՌԱ ԹԱՆԳԱՐԱՆ ԲԱՅ ԵՐԿՆԹ ՏԱԿ

Արդեն 4 ամիս Վանաձորի Թագավորանիստ տեղանքում ընթանում են հնագիտական պեղումներ: Լոռու մարզպետարանի եւ Վանաձորի քաղաքապետարանի նախաձեռնությամբ սկսված հնագիտական այս աշխատանքները շատ կարեւոր են, որովհետեւ մարզում պեղումները երբեք ակտիվ բնույթ չեն կրել, չնայած Լոռի-Փամբակը շատ հարուստ է հնագիտական մասնավորապես բրոնզի-երկաթի դարերի հուշարձաններով. դրանք շատ լավ ուսումնասիրված են Սեւանի ավազանում, Շիրակում, Արագածոտնում, Արարատյան դաշտավայրում:

Թագավորանիստում հնագիտական աշխատանքները կազմակերպելու կապակցությամբ պայմանագիր է կնքվել ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի հետ:

Զրուցեցինք արշավախմբի պետ, պատմական գիտությունների դոկտոր Ռուբեն Բադալյանի հետ:

- Լոռու մարզում ծավալուն համակարգված հնագիտական աշխատանքներ կատարվել են միայն Ստեփանավանի մոտ, Լոռի-Բերդ հայտնի բրոնզեդարյան հնավայրում, ինչը հսկայածավալ նյութ տվեց՝ հարստացնելով ոչ միայն հայկական, այլեւ կովկասյան հնագիտությունը:

Դեռեւս 1893 թ.-ից Թագավորանիստը հայտնի էր որպես հնագիտական հուշարձան: Բազմաթիվ այլ հուշարձաններ կան Վանաձորի Բազում, Դիմաց թաղամասերում (չինարարական աշխատանքների ժամանակ եղել են պատահական գտածոներ), բայց Թագավորանիստն է այն հիմնական օջախը, որի ուսումնասիրությունը կամփոփի Լոռի-Փամբակի հին մշակույթը:

Անցած դարի 50-60-ականներին թե՛ Վանաձորի թանգարանի, թե՛ ԳԱԱ հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի աշխատակիցները փորձածավալ կարճաժամկետ ուսումնասիրություններ կատարել էին, բայց հուշարձանի վերաբերյալ ամփոփ պատկեր չկար: Հնագիտական պեղումները Հայաստանում ակտիվացել են, մեր ինստիտուտի հնարավորությունները չէին կարող ապահովել Թագավորանիստի վեցամսյա պեղումները: Մարզի իշխանությունների այս նախաձեռնությունը աննախադեպ էր՝ մեծ ծավալով հնագիտական աշխատանքներ իրականացնելու համար:

- Ի՞նչ էիք ակնկալում, եւ ի՞նչ տվեցին պեղումները:

- Մեր պատկերացումներով Թագավորանիստը բազմաշերտ բրոնզեդարյա բնակատեղի էր, որտեղ պիտի լինեին մ.թ.ա. 3-րդ, 2-րդ եւ 1-ին հազարամյակների շերտեր: Ժամանակագրության առումով պատկերն այլ էր՝ բացված հնագիտական տվյալները վերաբերում են մ.թ.ա. առաջին հազարամյակին, այսինքն՝ անմիջապես հետուրարտական ժամանակին, որը հնագիտական գրականության մեջ կոչվում է երկաթի լայն տարածման ժամանակաշրջան: Այն ժամանակ (մ.թ.ա. 8-4-րդ դդ.) Թագավորանիստը գրեթե ամբողջությամբ կառուցապատված էր: Այդ ուշ շերտերը վնասել են նախորդ՝ մ.թ.ա. 3-րդ հազարամյակի ինֆորմացիան, երբ, ըստ երեւոյթին, առաջին բնակեցումն է եղել Թագավորանիստում: Շատ բարդ ռելիեֆ եւ մեծ տարածք ունեցող հուշարձան է Թագավորանիստը, ինչը պեղելու համար երկար ժամանակ է պետք: Այն Հայաստանի, միգրացե Կովկասի ամենախոշոր հուշարձաններից մեկն է: Այս ամիսներին մեծածավալ աշխատանք կատարվեց: Այժմ ավարտական փուլին ենք մոտենում. առավազն մեկ ամիս կպահանջվի, որ բաց հատվածները (3 փոսորակ է արվել՝ 4x4 չափի) կոնսերվացվեն, որովհետեւ բաց երկնքի տակ ճարտարապետական մնացորդները (բացված պատերը եւ այլն) կվնասեն, դրանք պետք է ծածկել: Կշարունակենք պեղումները եւ, նախատեսվածի համաձայն, Թագավորանիստը կդառնա թանգարան բաց երկնքի տակ:

Ինչպես նշեցի, այն ամենը, ինչ բացվել է պեղումների ընթացքում (պատեր, տնտեսական-պահեստային նշանակության բազմաթիվ հորեր), վերաբերում է մ.թ.ա. առաջին հազարամյակին: Այն, ինչ տեսնում ենք, բավականին ակտիվ տնտեսական կյանքի մասին է խոսում:

Տպավորիչ էր ժայռը հենապատող կառույցը: Գտածոների մեջ շատ էր քարե շինությունը՝ նախատեսված հացահատիկ աղալու համար:

Ռ. Բաղալյանը նշեց, որ բացված շերտերը հարուստ են այրված ծառերի մնացորդներով, ածուխով, ինչը մեծ տեղեկատու նյութ է հնագետի համար՝ ժամանակն առավել ստույգ պարզելու նպատակով (կա, այսպես կոչված, ռադիոածխածնային մեթոդ): Կարող են պարզել նաեւ ծառերի տեսակները՝ այդ ժամանակաշրջանում Լոռի-Փամբակի բուսական աշխարհի մասին պատկերացում ստանալու համար: Հնագիտական նյութը, ինչպես նշեց դոկտորը, չի սահմանափակվում միայն ժամանակագրական պատկերը եւ մշակութային կապերը պարզելով, ներառում է նաեւ բուսական, կենդանական աշխարհի մասին տեղեկությունները: «Պեղումներից մեր ստացած ինֆորմացիան օբյեկտիվ է, հարուստ եւ մեծ ժամանակ կպահանջվի նյութի վրա աշխատելու համար», ասաց պարոն Բաղալյանը:

Այս պեղումները հսկայական քանակի նյութ են տվել, որը, նախնական պայմանավորվածության համաձայն, պահվելու է տեղում (հատուկ մշակման ենթարկվելուց հետո): «Բեկորված խեցեղենը պետք է գրանցվի, մշակվի: Կպահվի Լոռի-Փամբակի թանգարանում: Նույն հուշարձանի հավաքածուները ցրված են. մի մասը Երեւանում է, մյուսը՝ Վանաձորում, 1893 թ.

նյութերն էլ, որքան տեղյակ եմ, Թբիլիսիում են: Ի մի բերելը ճիշտ կլիներ», ասաց Ռ. Բաղալյանը:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

ՎԱՄՏԱՆՎԵԼ Է ՊԱՊԻԿ ՊԱՊՈՅԱՆԸ

77 տարեկանում վախճանվել է հայկական ֆուտբոլի անվանի վետերան Պապիկ Պապոյանը: Նա ծնվել է 1929 թ., Գյումրիում, որտեղ էլ իր ֆուտբոլային առաջին քայլերն է կատարել: Ավարտել է տնտեսագիտական եւ ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտները: Պապիկ Պապոյանը ԽՍՀՄ

սպորտի վարպետ է, 1950-60-ական թվականներին հաջողությամբ հանդես է եկել Գյումրիի «Շիրակում» եւ Երեւանի «Սպարտակում»՝ աչքի ընկնելով իր ատլետիկ կազմվածքով ու հուսալի խաղով: Երեւանի «Սպարտակի» կազմում ժամանակին նա փոխարինել է մեկ այլ ֆուտբոլիստի՝ Հայկ Կարմիրյանին: Պապիկ Պապոյանը մասնակցել է 1954թ. Կիևի «Դինամոյի» հետ ԽՍՀՄ զավթի եզրափակիչ հանդիպմանը: Մեծ ֆուտբոլին հրաժեշտ տալուց հետո նա երկար տարիներ, որպես Հայաստանի հավաքական թիմերի մարզիչ, աշխատել է Երեւանի ֆուտբոլի հանրապետական մարզադպրոցում: Վերջին 10 տարիներին անվանի վետերանը բնակվում էր ԱՄՆ-ում, դատեր մոտ: Սեպտեմբերի 3-ին նրա աճյունը կտեղափոխվի Հայաստան:

ՄԱՐՏՈՂ

ՄԱՐՏԻԿ ՏԱՏԱՏԻ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ

ցաւալի մահը, տեղի ունեցաւ յուլիսի 16-ին, 2006 թ.

Մարտիկ Պողոսեանի յիշատակին

Անբուժելի հիւանդութիւնը մէկ տարում ոչնչացրեց ստեղծագործող եւ միշտ նորարարութիւններ փնտրող ու ստեղծող ուղեղը եւ 2006 թւականի յուլիսի 16-ին ընդմիշտ մարեց Մարտիկ Պողոսեանի կեանքի ճրագը, որը 1928 թւականի յուլիսի 18-ին իր աղօտ եւ փոքրիկ լոյսով լուսաւորել սկսեց Հայկանուշ ու Տաճատ Պողոսեանների սիրտն ու կեանքը:

Մարտիկ Տաճատի Պողոսեանը ծնել էր Սալմաստ գաւառի Հաֆթան գիւղում: Մեծ հայրը՝ Տ. Աշոտ քին. Պողոսեանը, շրջանի գործունեայ, ազդեցիկ եւ անվարան կուսակցական հոգեւոր հովին էր: Գաղափարական ծնողները իրենց ջանքերը չէին խնայում Հաֆթանի ազգային դպրոցում հայ մանուկներին հայեցի դաստիարակութիւն տալ: Նոյն պարտականութեամբ ծնողները տեղափոխուում են Համադան, ապա Նոր Ջուղա եւ շարունակուում իրենց ազգային, կրթական եւ կուսակցական գործունէութիւնը: 1937 թականին ազգային դպրոցների փակելով, կուսակցութեան կարգադրութեամբ, Տաճատ Պողոսեանն ընտանեօք հաստատուում է Թեհրանում, ուր բոլոր հայ երեխաների նման՝ Մարտիկն էլ ստիպւած է լինում իր ուսումը շարունակել նախ պետական «Թամադոն» տարրական դպրոցում, ապա՝ զրադաշտականների «Ֆիրուզ Բահրան» միջնակարգ դպրոցում: Ապա մտնելով կեանքի ասպարէզ՝ հետեւում է Քաղաքային աւիացիայի միջազգային կազմակերպութեան ICAO-ի դասընթացներին եւ աւարտելով՝ աշխատանքի է անցնում Թեհրանի օդանաւակայանում՝ որպէս օդային երթելակութեան հսկիչ եւ միաժամանակ վարում է «Թրումանի 4-րդ կետ» հաստատութեան փոխադրութեան բաժինը: 1952 թականին ամուսնանում է Էռա Միքայէլեանի հետ եւ բախտաւորուում՝ Արմէնի ու Էմինի ծնունդով: Մի քանի տարի ընտանեօք հաստատուում է Փարիզում: Ապա 1970 թականից Թեհրանում սկսում է հրատարակել բելգիացի հեղինակ ժողովուրդի Ռեմի R. G. «Թանթան եւ Միլու» (Tintin et Milou) մանկապատանեկան պատկերազարդ պատմածքների ժողովածուն եւ այլ մանկական գրքեր՝ պարսկերէն լեզուով, որոնց հրատարակութեան իրաւունքը գնել էր բելգիական «Castermou» շատ մեծ եւ ճանաչւած հրատարակչական ընկերութիւնից: Մարտիկ Պողոսեանը ճանաչուում է մանկապատանեկան գրականութեան նախակարապետը եւ հիմնադիրը՝ Իրանում, որի մասին արձանագրւած է ընկերութիւնների գրանցման հիմնարկի պաշտօնական տեքստերում: 1973 թականին հայրը ինքն իրեն հանգստի կոչելով՝ Մարտիկը մի ընկերութիւն է կազմում եւ գնում է հօր «Մոդէռն» տպարանը: Գործն ընդարձակելով՝ տպարանն օժտուում է արդի տպագրական բոլոր յարմարութիւններով, որը դառնում է Թեհրանի առաջատար մեծ տպարաններից մէկը: «Մոդէռն» տպարանում են հրատարակել վերը յիշւած մանկապատանեկան գրքերը, հայերէն եւ մի քանի լեզուներով ամէն տեսակ պատւերներ եւ գրքեր: 1982 թականին Տորոնտոյում (Կանադա) հիմնում եւ վարում է «Էլիզա» տպարանը՝ իր աւագ որդու՝ Արմէնի օգնութեամբ: 1988 թականին վերադառնում է Թեհրան եւ շարունակում «Մոդէռն»-ի տնօրէնութիւնը, որի անունը պետութեան պահանջով փոխուում է «Ձադիդ»-ի: Հայաստանի անկախութեան եւ Թեհրանում ՀՀ դեսպանատան բացելու առիթով առաջարկում եւ սիրայօժար կերպով կատարում է բոլոր տպագրական պատւերները: 1993 թականին քրոջ՝ Արմինէ Պողոսեանի մահից յետոյ ստանձնում է նաեւ

«Րաֆֆի» պատի եւ գրականի օրացոյցների արտօնատիրութիւնը:

Սակայն, 1997 թականին իր սիրասուն որդու՝ Էմինի մահը ուժգին հարւածում է նրա զգայուն հայրական սրտին ու յոգնած ջղերին եւ պարբերաբար քայքայում է նրա առողջութիւնը եւ վերջին մէկուկէս տարում գամում է անկողնում: Մարտիկ Պողոսեանը չէփոքորոջ բարերար էր: Ամէն կերպ օգնել եւ աջակցել է հարազատ-բարեկամի եւ ծանօթ՝ առանց փոխհատուցման ակնկալիքի: Իր ծրագրերի ու որոշումների մէջ չափազանց հետեւողական էր եւ նպատակին հասնելու համար՝ ոչ մի ջանք չէր խնայում եւ յաղթահարում էր ամէն խոչընդոտ:

Միշտ ձգտում էր աւելի լաւին, աւելի բարձրին: ԷՆԱ ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԱՂԹԱՍԱՐԻ ՍԲ. ԽԱԶ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԲԱՅՄԱՆԸ ՍՈՒԹԱՖՅԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԸԸ ԿԴԻՄԻ ԵՐԿՈՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԻՆ

Օգոստոսի 24-ին «Ազգը», հենվելով թուրքական աղբյուրների վրա, տեղեկացրել էր, որ ավարտվել է Վանա լճի Աղթամար կղզու Սբ. Խաչ եկեղեցու վերականգնումը եւ բացումը հոկտեմբերին կկատարի Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը:

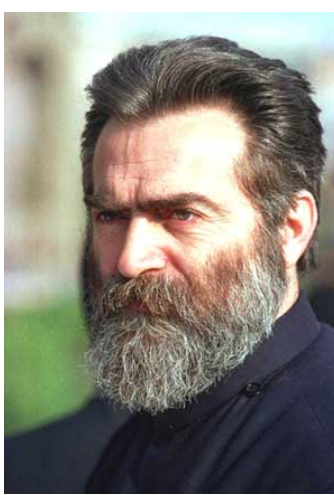
«Ենի շաֆաք» թերթը սեպտեմբերի 1-ի համարում վերստին անդրադարձել է Աղթամարի Սբ. Խաչ եկեղեցու բացմանը, նշելով, որ հոկտեմբերի սկզբին նախատեսվող բացման արարողությունը կազմակերպելու է Թուրքիայի մշակույթի նախարարությունը, արարողությանը, ներառյալ Հայաստանը, հրավիրվել են 20 երկրի մշակույթի նախարարները, եւ մասնակիցների թվում է լինելու Պոլսո հայոց պատրիարք Մեսրոպ Բ Մութաֆյանը:

Թուրքական թերթի տվյալներով Մութաֆյան պատրիարքը հաշտության ուղերձ է հղելու Հայաստանին եւ Թուրքիային, իսկ այդ ուղերձը ուղիղ եթերում հեռարձակելու են թուրքական եւ հայկական «Վան» FM համանուն ռադիոկայանները միաժամանակ: Հեռարձակման առաջարկը ռադիոկայաններն են արել:

ԱՐՑԱՆԻ ԹԵՍԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԻՑ 17 ՏԱՐԻ ԱՆՑ

Հանդիպում Պարգեւ արքեպիսկոպոսի հետ

Արցախ աշխարհի բնակչության ո՞ր տոկոսն է Հայ առաքելական եկեղեցու հետեւորդ, միանշանակ դժվար է պնդել: Անգամ այն դեպքում, երբ թեմը ամենակազմակերպվածներից մեկն է իր աջալուրջ առաջնորդի շնորհիվ: Հիրավի, Պարգեւ արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանը մեր այն հոգեւորականներից է, որ վայելում է մեծ ժողովրդականություն եւ

սիրելիքն է բոլոր հավատացյալների: Թերևս նրա հետեւորդները դա պայմանավորում են սրբազան հոր գործերով եւ ձեռնարկումներով: Շատերի կարծիքով նա Արցախի ոչ միայն հոգեւոր, այլեւ ֆիզիկական պաշտպաններից է եղել թե՛ արցախյան ազատամարտի տարիներին, թե՛ մեր օրերում: Հանդիպումը Պարգեւ սրբազանի հետ նպատակ ունեւ լուսաբանելու մեր թերթի ընթերցողների համար Արցախի թեմի վիճակը վերաբացումից 17 տարի անց, սակայն զրույցը բազմաբովանդակ ստացվեց: Խոսք գնաց եւ թեմի ու նրա խնդիրների, եւ մեղսավորների, եւ Հայ առաքելական եկեղեցու ծեսի ու խորհրդի, եւ հոգեւորականների ու հավատացյալների կարգապահության մասին:

«Արցախը պատմականորեն ունեցել է բավականին հարուստ հոգեւոր կյանք՝ Գանձասարի կաթողիկոսություն եւ մոտ 5000 գործող վանք եւ եկեղեցի, պատմում է Պարգեւ սրբազանը: 1930-ական թվականներին բոլոր վանքերն ու եկեղեցիները փակվել են, եւ մինչեւ 1989 թվականն այստեղ տիրել է աթեիստական մթնոլորտ: Նշյալ թվականին Վազգեն Ա կաթողիկոսի հրամանով վերաբացվել է պատմական Արցախի թեմը, որտեղ էլ ծառայելու ենք կոչվել: Այսօր արդեն կառուցված եւ վերանորոգված մոտ 32 եկեղեցի եւ վանք կա մեր թեմում, շարունակվում են նորոգումն ու նորերի կառուցումը: Թեմն ունի 16 հոգեւորական, որ շատ քիչ է ծխական համայնքների գործունեությունը շարունակական կազմակերպվածությամբ պահելու համար: Վերջերս ավարտվել է Գանձասարի վանքին կից ճեմարանի շենքի կառուցումը, որ Աստուծո կամոք գուցե մյուս սեպտեմբերին կբացվի Վեհափառ հայրապետի օրհնությամբ, ավելացնելով հոգեւոր ճեմարանների թիվը: Այս ճեմարանի բացմամբ էլ կլուծենք հոգեւորականների պակասի խնդիրը: Թեմն ունի նաեւ քարոզչական-դաստիարակչական կենտրոն, եկեղեցու երիտասարդաց միություն, եկեղեցասիրաց եղբայրակցության միություն եւ եկեղեցասիրաց մանկանց միություն, ինչպես եւ հայրորդաց տներ: Բացի այդ, 1991 թվականից մինչեւ այսօր գործում է «Գանձասար» աստվածաբանական հրատարակչությունը, «Ռադիո Վեմ» 24-ժամյա ռադիոկայանը, որ շուրջ երկու ամիս է, ինչ Արցախում էլ է հեռարձակվում առավոտյան 7-ից մինչեւ 24.00-ն»: Պարգեւ սրբազանը պատմում է նաեւ 32 հեռուստաընկերությամբ հեռարձակվող վեցամյա տարեգրություն ունեցող «Հոգեւոր անվտանգություն» հաղորդաշարի մասին, որով «փորձում են ժողովրդի մեջ շրջանառվող տարրական հարցերին պատասխանել եւ կրոնական հարցեր լուսաբանել»: Արցախի թեմի առաջնորդի համար կարեւոր է այն հանգամանքը, որ այդ հաղորդումները դիտում են եւ մայր Հայաստանում, եւ Արցախում:

Արցախի թեմն ունի նաեւ մարդասիրական օգնության բաժին, որ սոցիալական հարցերով է զբաղվում եւ օգնում է հիվանդներին կարիքավորներին, ուսանողներին: «Քանի որ կարիքավորները բազմաթիվ են, մեզ շատ են դիմում օգնության համար, ասում է Պարգեւ սրբազանը եւ մտահոգված հավելում, ամենադժվարն այն է, երբ գալիս-օգնություն են խնդրում եւ դու այդ պահին ի վիճակի չես օգնելու:

Ամենածանրը մարդուն մերժելն է: Մինչդեռ մեր կարողությունները շատ սահմանափակ են: Երբեմն-երբեմն մենք էլ շատ ծանր վիճակում ենք գտնվում եւ նույնիսկ աշխատավարձերի գումարն ենք դժվարությամբ հայթայթում», ասում է թեմակալ առաջնորդը:

Հայ առաքելական եկեղեցու ամենացավոտ խնդիրներից մեկի՝ աղանդների մասին խոսելիս Պարգեւ սրբազանը նշում է. «Ցավոք, չկարողացանք երկաթե ու քարե պատով պատնեշել աղանդների մուտքն Արցախ: Մոտ տասը տարի դիմակայեցինք, բայց հնարավոր չեղավ կասեցնել: Ճիշտ է, աղանդավորները մեծ քանակություն չեն կազմում, բայց պիտի փորձենք դարձի բերել մոլորյալներին եւ կանխել հոգեորսությունը, որ առավել բարեկամ-ազգակցական-խնամի ուղեգծով է ընդարձակվում»: Ընդհանրապես, աղանդավորների մտահոգիչ խնդրի վերաբերյալ սրբազան հայրն ընդգծում է. «Աստված ասում է՝ առավել զգվելի է ինձ համար հոգեւոր շնությունը, որոնց շարքում նկատի ունի նաեւ կախարդությունը, մոգությունն ու աղանդավորությունը: Ասեմ, որ այդ մեղքերի համար ամենադաժան պատիժներն են սահմանված: Նշածս ախտերը դիվային հոգիների լարած թակարդներն են, որ ֆիզիկական եւ հոգեկան կուրություն կարելի է համարել: Դրանից ազատվելու համար պետք է զղջալ, ապաշխարել եւ դարձի գալ»:

Ի տարբերություն շատ բարձրաստիճան պատասխանատուների, Պարգեւ սրբազանը խոստովանում է թե՛ աղանդավորների, թե՛ այլ դժվարությունների հաղթահարման բարդությունները, անկեղծորեն նշելով պատճառները: Ըստ սրբազանի, դա շեշտակիորեն եւ արդյունավետ գործող համապատասխան ուժերի ու լծակների բացակայությունն է, որոնք դեռ գտնված չեն:

Խորհրդին հաղորդ լինելու եւ ծեսը ձեւական պարտականության չվերածելու մասին Սրբազանի հետ մտնում ենք Երեւանի եկեղեցիներից մեկը, ուր օրվա տարբեր ժամերին մարդկանց ելունուտը սովորական երեւույթ է: Մինչ հավատացյալներից ոմանք աղոթում են, մյուսները մոմ են վառում, զրուցում կամ շրջում եկեղեցուն կտկտացնելով կրունկները: Աղոթքից հետո դուրս ենք գալիս, եւ փորձում են հանդես գալ այն մարդկանց հարցերով, որոնք կհնչեցնեին նրանք, եթե եկեղեցու կարգապահությունը խախտելու համար դիտողություն ստանային:

- Սրբազան հայր, ծխական արարողությունների ժամանակ շատերի դեմքի արտահայտությունից ենթադրվում է մի հարց՝ ինչո՞ւ են եկեղեցական ծեսերն այդքան երկար տևում:

- Քանի որ կարեւորագույն եկեղեցական խորհուրդներից է մկրտությունը, պատասխանս դրա միջոցով բացատրեն: Երկրային կյանքով մարդն ապրում է մոտ 70-100 տարի: Դրա համար նրա ծննդյանը մայրը պատրաստվում է նախ ինն ամիս, ապա բուն ծննդյան պրոցեսը՝ մոտ 10-15 ժամ: Մինչդեռ երեխայի մկրտությունը, որ խոստանում է նրան հավիտենական կյանք, տևում է մոտ 30-40 րոպե եւ տեղի է ունենում կյանքում ընդամենը մեկ անգամ: Իսկ ինչ վերաբերում է եկեղեցական եւ

ընդհանրապես աշխարհի ամենամեծ ու կարելորագույն ծեսին՝ սուրբ պատարագին, ապա հավատացյալի համար այդ մեկուկես, երկու ժամը նույնիսկ քիչ է, քանի որ պատարագի ընթացքում մի քանի խորհուրդներ են կատարվում: Նա, ով հաղորդ է, հասկանում է, որ ամեն կիրակի կամ տոն օր եկեղեցու բեմի վրա Քրիստոս ծնվում է պատարագվում է, ապա հարուցյալ նրա մարմինը հաղորդության՝ գինու եւ նշխարի միջոցով մարմնի եւ արյան վերածված՝ դառնում կենդանի Աստուծու հետ հաղորդակցվելու հնարավորություն: Իսկ նա, ով չի ընկալում պատարագի իմաստն ու խորհուրդը, ձանձրանում է:

- Շատ դեպքեր են պատահում, երբ մկրտված երեխան կամ նոր պսակված երիտասարդները փորձանքի են գալիս. եթե եկեղեցու գործընկերը մեծ է, ինչո՞ւ են օրհնված մարդիկ փորձանքի գալիս:

- Պատճառներից մեկն այն է, որ այդ խորհուրդներն ու կարգերը՝ մկրտություն լինի, թե պսակ, կատարվել են մեխանիկորեն, առանց խորհրդի եւ ծիսական խորհրդավորությունն ըմբռնելու եւ ընդունելու: Մենք ունենք կատեխիզացիա՝ տարրական քրիստոնեական գիտելիքներ տալու պարտավորություն, որ ամեն ծիսակատար քահանա պետք է բացատրություններ տա, բացատրի ծեսի խորհուրդը հավատացյալին, ապա նոր անցնի ծիսական արարողությանը:

- Սակայն ոչ միայն շարքային մարդն է ծեսականորեն ու մակերեսային վերաբերվում հավատքին, այլեւ որոշ հոգեւորականներ: Ի՞նչ պատիժ է սպասում այն քահանային, որը ծեսն իմիջիպալոց է անում կամ կրճատում է:

- Ձայրացուցիչ է Աստուծու եւ անընդունելի՝ մարդկանց համար: Մեր թեմում բոլոր ծեսերը կատարվում են ծայրից ծայր, առանց կրճատումների: Ընդհանրապես աշխատում ենք պահպանել ողջ ծիսական կանոնակարգը եւ բացառապես ըստ ընդունված կարգի ենք առաջնորդվում: Օրինակ, ոչ մի դեպքում չենք կատարում պսակի կարգ պահոց օրերին: Մինչդեռ մարդիկ չիմանալով այդ ամենը, հարսանիք են նշանակում այդպիսի օրերին՝ մեղքի տակ ընկնելով եւ զցելով նաեւ հյուրերին: Մենք միշտ տեղեկացնում ու բացատրում ենք եկեղեցական կանոնները, որ հարսանքավորները անակնկալի չգան եւ իրենք էլ պահպանեն կարգը:

Համասեռամուլությունը մերժելով մերժելի մեղք է

Հաշվի առնելով Պարզեւ սրբազանի աստվածաբանական ժանրակչի գիտելիքները, նրա մեկնաբանությունն ենք հարցնում այնպիսի մի երեւութի մասին, որ վերջին տարիներին հատկապես մեծ հետաքրքրության, գովազդի եւ խրախուսանքի է արժանանում դրա տարածմանը նպաստող ուժերի կողմից: Խոսքը համասեռամուլների մասին է:

- Սրբազան հայր, միասեռականությունը հիվանդությունն է, թե՞ մեղք:

- Ե՛վ հիվանդություն է, ե՛ւ մեղք: Նախ եւ առաջ դա մեծ մեղք է, որ հետզհետե կրկնվելով ու շարունակվելով դառնում է հիվանդության առիթ: Համասեռամուլությունն անընդունելի է Աստուծու եւ եկեղեցու առաջ: Հին կտակարանով Աստված զանազան օրենքներ ու սահմանափակումներ է տալիս

մարդուն, արգելելով ուտել որոշ կենդանիների միսը, փորոտիքն ու ոտքերը: Ասվում է նաեւ, որ նրանք, ովքեր սեռական հարաբերության մեջ են մտնում դիակների, անասունների, նույն սեռի մարդկանց կամ երեխաների հետ, մեղք են գործում Աստուծու աչքերի առաջ: Մեղքը չքավելը դառնում է զանազան հիվանդությունների պատճառ:

- Շատ բժիշկներ ու հոգեբաններ խոսում են մարդու ֆիզիոլոգիական խնդիրների մասին, կապելով նրանց «յուրօրինակ» հակումները նաեւ բնական ֆիզիոլոգիայի հետ: Ինչպե՞ս եք մեկնաբանում նրանց եզրակացությունները:

- Համասեռամուլ ոչ ոք չի ծնվում: Հասկանում են, որ կարող են ծնվել մարդիկ երկսեռ հակումներով, որ իրենց նախնիների մեղքերի պատճառով են այդ վիճակում: Սակայն առողջ մտքի առկայության դեպքում նրանց հոգեբանությունը սեռական գերակշռող հատկանիշներին համարժեք է զարգանում: Իսկ ինչ վերաբերում է համասեռամուլությանը, դա անհատական բարոյական մեղք է եւ բնության հետ ոչ մի կապ չունի:

- Գիտենք, որ համասեռամուլներին պսակելու օրինակներ կան Անգլիկան եկեղեցու կողմից: Իսկ մեր եկեղեցին էկումենիկ բարեկամություն է անում դրանց հետ: Մի՞թե դա թուլատրելի է:

- Այդ խնդրի պատճառով Անգլիկան եկեղեցին բաժանված է երկու մասի: Եվ դա մեծ խնդիր է այդ եկեղեցու համար: Սակայն Հայ եկեղեցու սպասավորների էկումենիկ հարաբերությունների զարգացումը ավանդական անգլիկանների հետ է եւ ոչ համասեռամուլության կողմնակիցների: Համասեռամուլությունը մերժելով մերժելի է Հայ եկեղեցու համար:

ՍՈՒՍԱՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ԲԱՑՎԵՑ ՎԱՐՂԳԵՍ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻ ԴԻՄԱՔԱՆԴԱԿԸ

Սեպտեմբերի 1-ը գրող, հրապարակախոս, արձակագիր Վարդգես Պետրոսյանի անվան թիվ 51 միջնակարգ դպրոցում կրկնակի տոն էր: Երեկ՝ գիտելիքի օրը, իրականացվեց դպրոցի տնօրենության եւ աշակերտության երազանքը՝ Արաբկիր համայնքի աջակցությամբ բացվեց Վարդգես Պետրոսյանի դիմաքանդակը, որը այսօրվանից տեղադրված կլինի դպրոցի պատին: Դիմաքանդակի հանդիսավոր բացմանը ներկա էին գրողի դուստրը եւ ուրիշ հարազատներ, Արաբկիր համայնքի թաղապետ Անդրանիկ Շահինյանը, փոխքաղաքապետ Կամո Արեյանը, կրթության եւ գիտության փոխնախարար Արա Ավետիսյանը, մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի փոխնախարար Կարինե Խողիկյանը, պատգամավոր Հրանուշ Հակոբյանը, գրողական եւ մտավորական շրջանակների ներկայացուցիչներ, որոնցից շատերը Պետրոսյանի ժամանակակիցն են եղել եւ հաճելի հուշեր ունեին պատմելու:

Քանդակագործ Էդվարդ Շախիկյանի կերտած դիմաքանդակի ներքո հավաքված աշակերտների խոսք ու երգից հետո Վարդգես Պետրոսյանի վաստակը հիշեցրին նրա գրող ընկերները եւ մտերիմները: Գրողների միության նախագահ Լեւոն Անանյանը հատկապես շեշտադրեց Վարդգես Պետրոսյան ստեղծագործողի, հրապարակախոսի եւ

խմբագրի վաստակը՝ նշելով, որ հիշյալ բնագավառներում իր գործունեությամբ Պետրոսյանը շատ զարգացումներ է մտցրել: ՉՍ նախագահի համոզմամբ, հրապարակախոսության մեջ Պետրոսյանը զարգացրեց եւ խորացրեց էսփիզների ժանրը, հրապարակախոսության մեջ մեծացրեց հասարակական կյանքի կենսական տարածքը, իսկ «Գարուն» ամսագրի խմբագրի պաշտոնում նա հեղափոխություն մտցրեց մամուլի տարեգրության մեջ:

Երկու տարում քանդակված հուշարձանի մոտ ելույթ ունեցավ Վարդգես Պետրոսյանի թոռնուհին՝ Մարինեն, որը սովորում է այդ դպրոցում, ինչպես նաեւ շնորհակալական խոսք ասաց դուստրը՝ Արմինեն:

ԳՂԴԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Հայաստանի նոր օրհների տարբերակները ներկայացվեցին հանրությանը

Հինգշաբթի երեկոյան Հանրային հեռուստաընկերության ուղիղ եթերով «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահից Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի եւ Հայաստանի ակադեմիական երգչախմբի կատարմամբ ուղիղ եթերով հեռարձակվեցին Հայաստանի նոր օրհների առաջին փուլն անցած հինգ ստեղծագործությունները: Լսումները հրապարակային էին. մուտքը բաց էր բոլոր ցանկացողների համար: Մարդկանց հետ զրույցներից հետո ստեղծված տպավորությունն այնպիսին էր, թե մրցույթի առաջին փուլը հաղթահարած տարբերակներից չորսը (բացի հանգուցյալ Էդգար Յովհաննիսյանի հեղինակած ու իր դստեր կողմից ներկայացված օրհներից) բոլոր տարբերակները՝ հանրային կարծիքի առումով, հավասար հնարավորություններ ունեն: Բազմաթիվ էին նաեւ կարծիքները, թե լավագույնը ներկայիս օրհներգն է, որը թեեւ չի հաղթահարել մրցույթի առաջին փուլը, բայց որով, քանի որ այն Հայաստանի Հանրապետության գործող օրհներգն է, սկսվեց համերգը:

Ներկա սփյուռքահայերից շատերը հավանել էին Արամ Խաչատրյանի օրհներգը: «Որովհետեւ, գիտե՞ք, նա է մեր համայնքի նշանը», - փաստարկեց սփյուռքահայ մի կին:

Սփյուռքահայ մի տղամարդ, մինչդեռ, հետելյալ կարծիքը հնչեցրեց. - «Հիմն փոխելով ոչ մի բան չի փոխվում: Ձեր կառավարությունը փոխեցե՞ք, ուրիշ բան փոխեցե՞ք»:

Հայաստանցիների մեջ էլ բազմաթիվ էին Արամ Խաչատրյանի հեղինակած օրհների կողմնակիցները: Եղիշե Չարենցի «Ես իմ անուշ Հայաստանի» բանաստեղծության բառերով գրված Տիգրան Մանսուրյանի օրհներգը նույնպես բազմաթիվ երկրպագուներ ունի: «Վեց տարեկանից մինչեւ 96 տարեկան յուրաքանչյուր մարդ անգիր գիտի այդ խոսքերը», - փաստարկեց մի կին: Ամենակարեւորը երեկվա լսումների ժամանակ ազգային ոգին էր, որ միավորել էր թե՛ երաժիշտներին, թե՛ ունկնդիրներին, թե՛ օթյակում իրար կողքի նստած

մրցակից կոմպոզիտորներին, որոնք շատ բարյացակամ էին միմյանց հանդեպ: «Ես շատ ուրախ եմ, որ եղավ երգերի այսպիսի մի շքահանդես», - լրագրողներին ասաց Տիգրան Մանսուրյանը: - «Եվ կարծում եմ, որ հնչեցին այսօրվա մեր կոմպոզիտորական դպրոցի լավագույն նմուշները, լավագույն արտահայտությունները՝ իհարկե Արամ Խաչատրյանի շուրջը: Ես կարծում եմ, որ յուրաքանչյուր հայ կոմպոզիտորի համար այսօր մեծ պատիվ է գտնվել մի մրցույթի մեջ, որտեղ ներկա է Արամ Խաչատրյանը»:

«Էական չէ, թե մեր երգերից որ մեկը կարող է դառնալ Հայաստանի օրհներգը», - իր հերթին ասաց Ռոբերտ Ամիրխանյանը: - «Հաղթող չի լինելու այստեղ. հաղթողը պիտի լինի մեր երկիրը»:

Գայանե Դանիելյան

Լիբանանահայերը բողոքել են Թուրքիայի խաղաղապահների տեղակայման դեմ

Մի քանի հարյուր հայեր ցույց են անկացրել Բեյրութում ՄԱԿ-ի գրասենյակի առջեւ՝ բողոքելով ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերի կազմում Թուրքիայի զորքերի ընդգրկման դեմ: «Ֆրանսայրես»-ի փոխանցմամբ, լիբանանահայերը նամակով դիմել են ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Քոֆի Անանին՝ հորդորելով նրան «լսել հայերի ձայնը, որոնք ակտիվ ուժ են Լիբանանում, եւ արգելել թուրք զինվորների միանալը Լիբանանում ՄԱԿ-ի ժամանակավոր ուժերին (UNIFIL)»: Ցույցի կազմակերպիչները նաեւ բաց նամակով դիմել են Թուրքիայի իշխանություններին, որում, մասնավորապես, ասված է. - «Խաղաղապահ առաքելությանը մասնակցող երկրները պետք է չեզոք լինեն, ինչը չի կարելի ասել Թուրքիայի մասին, որը անվտանգության եւ ռազմական համագործակցության մասին համաձայնագրեր է կնքել Իսրայելի հետ»: Երկուշաբթի օրը Թուրքիայի կառավարությունը Լիբանան խաղաղապահներ ուղարկելու որոշում էր կայացրել՝ հատուկ շեշտելով, որ թուրք խաղաղապահները չեն մասնակցելու «Հըզբուլլահ»-ի զինաթափմանը: